

Prevod

Beograd, 30. mart 2007.

Vaša Ekselencijo,

Srbija se ponovo našla na političkoj agendi i Evropske unije i međunarodne zajednice i njenih institucija. Ovog puta zbog statusa Kosova.

Međunarodna zajednica pokušava da nađe mehanizam koji bi privoleo Srbiju da zauzme konstruktivan stav prema tom procesu, i da otvori put za njenu integraciju u Evropu, uključujući tu i pregovore o stabilizaciji i asocijaciji sa Evropskom unijom, i to pre nego što Srbija ispuni svoje obaveze prema Međunarodnom krivičnom tribunalu za bivšu Jugoslaviju.

Međutim, približavanje Srbije Evropskoj uniji i nastavak pregovora o stabilizaciji i asocijaciji nisu primarni interes i najvažniji politički cilj svih partija koje se smatraju delom “demokratskog bloka”. Ovo se pre svega odnosi na Demokratsku stranku Srbije sadašnjeg premijera Vojislava Koštunice, koja će učestvovati i u budućoj vladi, i na ostatke prethodnog režima, koji i dalje presudno utiču na razvoj događaja na unutrašnjem planu.

Nastavak pregovora o stabilizaciji i pridruživanju ne mora da podrazumeva da će puna saradnja sa Haškim tribunalom zaista biti osnovni prioritet buduće vlade.

- Ukoliko bi se pregovori o stabilizaciji i asocijaciji nastavili pre nego što Srbija izruči ratne zločince Haškom tribunalu – što je i bio razlog za prekid tih pregovora maja 2006. – politički kredibilitet Evropske unije i njenih predstavnika u Srbiji bio bi znatno potkopan. Evropska unija narušenog kredibiliteta bila bi manje efikasna u svojim zahtevima od Srbije da saraduje sa Haškim tribunalom, što je i bio slučaj tokom prve runde pregovora.
- Takav korak bi mogao imati i reperkusije u susednim zemljama. Mnogi ljudi u Bosni i Hercegovini bi se mogli osetiti povređenim, naročito nakon presude Međunarodnog suda pravde. To bi moglo voditi ka daljem pogoršanju političke situacije u BiH. Takođe, Hrvatska i njeno stanovništvo bi se ponovo mogli osetiti izdanim od strane Evropske unije i međunarodne zajednice, imajući u vidu da je Hrvatske godinama bila izložena mnogo većem međunarodnom pritisku da saraduje sa Haškim tribunalom nego Srbija.

Teško je zamislivo kako se u takvim okolnostima može ostvariti regionalna saradnja kakvu bi Evropska unija želela.

- Takav korak bi mogao potkopati i nastojanja Evropske unije u drugim delovima sveta, gde koristi uslovljavanje u korist saradnje sa Međunarodnim krivičnim sudom. Sa kakvim kredibilitetom će se gledati na Evropsku uniju i njene principijelne stavove ako Evropske unije stekne reputaciju da uslovljavanje koristi kao politički instrument a potom menja svoje političke stavove bez obzira na to što ti uslovi nisu ispunjeni?
- I kada budu nastavljeni pregovori o stabilizaciji i asocijaciji spoljni faktor može da potkopa napore Evropske unije da Srbiju privoli na punu saradnju sa Haškim tribunalom. Sve aktivnija uloga Rusije u razgovorima o statusu Kosova mogla bi da bude shvaćena od strane mnogih u Srbiji kao široka podrška “srpskoj stvari”, i time znatno ohrabri protivnike pune saradnje sa Haškim tribunalom.

Imajući ovo vidu, pozivamo Evropsku uniju da započne novi oblik dijaloga sa srbijanskim društvom i zvaničnicima.

- Evropska unija treba da sagleda kontekst koji je širi od tehničkih pitanja koja dominiraju pregovorima o stabilizaciji i asocijaciji. Samo istinski transformisana Srbija može da obezbedi punu saradnju sa Haškim tribunalom.
- Taj dijalog treba naročito da insistira demokratskoj dimenziji Srbije i njenom ispunjavanju političkih kriterijuma za proces evropeizacije. To je jedini način da se potstaknu reformski procesi koji su sada zaustavljeni, a institucije ojačaju i demokratizuju.
- Takođe, krug učesnika u takvom dijalogu Evropske unije i Srbije treba proširiti predstavnicima civilnog društva, omladine, malih i srednjih preduzeća, pro-evropski orijentisanih partija (uključujući one koje su nedavno ušle u srpski parlament) i profesionalnih udruženja.

To bi doprinelo jačanju “unutrašnjeg” pritiska za evropeizacijom i ograničilo monopol vlade na komunikaciju sa Evropskom unijom i pogrešnu interpretaciju njenih poruka i namera. Takođe bi doprinelo širem prihvatanju evropskih vrednosti u Srbiji i njihovom razumevanju kao načina za ostvarivanje interesa svakog pojedinačnog građanina.

Iskreno Vaši,

Sonja Biserko, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji
 Jadranka Jelinčić, Fond za otvoreno društvo
 Biljana Kovačević-Vučo, Komitet pravnika za ljudska prava
 Obrad Savić, Beogradski krug